

Opis istotnych zagadnień dla Komisji Kwalifikacyjnej
do zadania polegającego na opracowaniu projektu odmowy dokonania czynności
notarialnej albo uzasadnienia jej dopuszczalności
w dniu 4 września 2025 r.

W ocenie Zespołu do przygotowania zadań na egzamin notarialny, zdający powinien sporządzić uzasadnienie odmowy dokonania czynności sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia po Adamie Bachu.

Uzasadnienie powinno uwzględniać następujące zagadnienia:

1. Zdający powinien ocenić ważność przedłożonych dokumentów oraz oświadczeń stawających, biorąc pod uwagę, że nie toczyło się dotychczas ani nie jest w toku postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po Adamie Bachu, nie został sporządzony zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ani nie zostało wydane europejskie poświadczenie spadkowe po nim.
2. Zdający powinien w stanie faktycznym zadania ustalić krąg zainteresowanych w rozumieniu art. 95aa ustawy - Prawo o notariacie oraz ocenić, czy żądanie poświadczenia dziedziczenia złożone przez stawające jest zgodne z przepisami prawa spadkowego (art. 931 k.c.) oraz z przepisami ustawy - Prawo o notariacie (art. 81, art. 95e § 2, art. 95c § 2 pkt 1).

Spadkodawca Adam Bach pozostawił żonę Ewę Bach oraz córkę Annę Bach i synów Jana Bacha i Sebastiana Bacha (art. 931 k.c.).

- Ewa Bach

Spadkodawca Adam Bach sporządził testament notarialny, w którym powołał do całego spadku swoją żonę Ewę Bach. Ewa Bach złożyła skutecznie oświadczenie o odrzuceniu spadku po Adamie Bachu przypadającego jej z testamentu (art. 1015 k.c.). Spadkobierca testamentowy (jeżeli w braku testamentu dziedziczyłby z ustawy) może spadek odrzucić jako spadkobierca testamentowy, a następnie przyjąć jako spadkobierca ustawowy (art. 1022 k.c.). Brak jest przesłanek podstawienia (art. 963 k.c.) oraz przyrostu (art. 965 k.c.), a więc dojdzie do dziedziczenia z ustawy. Ewa Bach nie złożyła jako spadkobierca ustawowy w terminie oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po mężu. Oznacza to, że jest traktowana jako przyjmująca spadek z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

- Anna Bach

Anna Bach nie złożyła w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Zgodnie z art. 1015 § 2 k.c., brak oświadczenia spadkodawcy w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkodawca dowiedział się o tytule swego powołania jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

- Jan Bach i Sebastian Bach

Jan Bach i Sebastian Bach skutecznie odrzucili spadek i tym samym nie należą do osób zainteresowanych (art. 1015 § 1 k.c., art. 1018 § 3 zd. 1 k.c., art. 95aa § 2 ustawy - Prawo o notariacie). Odrzucenie przez nich spadku powoduje dojście do dziedziczenia ich zstępnych Marii Bach, Irmy Bach i Ernesta Bacha (art. 1020 k.c.).

- **Maria Bach** oświadczenie o odrzuceniu przypadającego jej z mocy ustawy spadku po Adamie Bachu złożyła przed notariuszem zawieszonym w czynnościach zawodowych. Notariusz zawieszony na podstawie uchwały sądu dyscyplinarnego (art. 68 ustawy - Prawo o notariacie) dokonując czynności notarialnej powoduje, że czynności te dotknięte są nieusuwalną wadą braku ustawowej kompetencji. Akt notarialny sporządzony przez notariusza zawieszonego w czynnościach zawodowych nie jest aktem notarialnym w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo o notariacie oraz przepisów prawa materialnego normujących formę czynności prawnych (uzasadnienie uchwały SN z dnia 24.02.2009 r. III CZP 141/08). Oznacza to, że oświadczenie o odrzuceniu spadku nie zostało sporządzone w zastrzeżonej formie, wobec czego nie wywołało skutku i Maria Bach jest spadkobiercą ustawowym (art. 73 § 2 k.c., art. 1018 § 3 k.c.).

- Irma Bach

Irma Bach nie złożyła w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Zgodnie z art. 1015 § 2 k.c., brak oświadczenia spadkodawcy w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkodawca dowiedział się o tytule swego powołania jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

- Ernest Bach

Rodzice małoletniego Ernesta Bacha nie odrzucili skutecznie, w jego imieniu, spadku po Adamie Bachu. Odrzucenie spadku w trybie art. 101 § 4 k.r.o. wykluczone jest w sytuacji, gdy dziecko będzie dochodzić do dziedziczenia obok innych zstępnych rodziców. Oświadczenie o odrzuceniu spadku powinno być poprzedzone oświadczeniami o odrzuceniu spadku złożonymi przez pełnoletnie rodzeństwo małoletniego (lub złożonymi jednocześnie). Spadku nie odrzuciła Irma Bach, córka

Jana Bacha i siostra małoletniego Ernesta. W tej sytuacji odrzucenie w imieniu małoletniego nie mogło nastąpić bez zezwolenia sądu (art. 101 § 3 k.r.o.). Złożenie przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka oświadczenia o odrzuceniu spadku bez uprzedniej zgody sądu opiekuńczego pociąga za sobą nieważność tego rodzaju oświadczenia (uzasadnienie postanowienia SN z dnia 28.05.2015 r. III CSK 352/14). Ponadto, gdy przed złożeniem oświadczenia nie zostało wydane zezwolenie sądu na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka w postaci odrzucenia spadku, treść oświadczenia musi zawierać informacje wskazane w art. 641 § 3¹ pkt 4 § 3² § 3³ k.p.c. Rodzic, składając w imieniu dziecka oświadczenie o odrzuceniu spadku, oświadcza o odrzuceniu spadku przez innych zstępnych rodziców tego dziecka. Powyższe oświadczenie składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, o czym notariusz przed odebraniem oświadczenia powinien uprzedzić składającego oświadczenie. Oświadczenie o odrzuceniu spadku złożone przez rodziców małoletniego Ernesta Bacha nie zawierało tych obligatoryjnych elementów.

Oznacza to, że rodzice małoletniego Ernesta Bacha nie odrzucili skutecznie, w jego imieniu, spadku i jest on spadkobiercą ustawowym.

3. W tej sytuacji do kręgu spadkobierców ustawowych po Adamie Bachu należą: żona Ewa Bach, córka Anna Bach i wnuki Irma Bach, Maria Bach oraz małoletni Ernest Bach. Zatem zgodne żądanie poświadczenia dziedziczenia złożone przez stawające, tj. nabycie spadku wyłącznie na ich rzecz, nie jest zgodne z przepisami prawa spadkowego (art. 931 k.c.) oraz z przepisami ustawy – Prawo o notariacie (art. 95e § 2, art. 95c § 2 pkt 1). W czynności powinni uczestniczyć oprócz stawających Irmy Bach i Anny Bach: Ewa Bach, Maria Bach oraz przedstawiciel ustawowy małoletniego Ernesta Bacha - jako osoby zainteresowane w rozumieniu art. 95aa ustawy - Prawo o notariacie. Przed sporządzeniem aktu poświadczenia dziedziczenia notariusz spisuje protokół dziedziczenia przy udziale wszystkich osób zainteresowanych (art. 95b ustawy - Prawo o notariacie). Obowiązkiem notariusza jest odmowa sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia, jeżeli w toku sporządzania protokołu dziedziczenia ujawnią się okoliczności wskazujące, że przy jego sporządzeniu nie były obecne wszystkie osoby, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi lub testamentowi (art. 95e § 2 pkt 2 ustawy - Prawo o notariacie).

Reasumując, zdający na podstawie art. 81 ustawy – Prawo o notariacie powinien odmówić sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia po Adamie Bachu, gdyż wnioskowana przez strony czynność notarialna jest sprzeczna z prawem.